

Programa No. 052 – GÉNESIS 42

Rillasumpuni ñawpajman Diosmanta qhelqasqaman jina yachakuspa, kunanqa 42 t'aqi, Genesis qhelqamanta unanchasun. Kay t'aqapi Josejpa kawsayninmanta astawan yachakusun, ichapis astawan t'ukuna imasta taripasun yarqhaywan musphasqankumanta. Rikullasuntaj imaynatachus Jacob wawasninta kachan Egiptoman trigota rantinankupaj. Paykuna egiptoman rispa Joseta mana rejserpankuchu, josetajri? wawqesninta rejserparerqa. Jose trigota yapayojta wawqesniman qorqa, ujnin wawqentataj qheparichin. Dioschá wakichisharqa tukuynin familian Egiptoman astakunankupaj, ajinamanta mana yarqhaywan llakiyta purinankupaj.

Kay imaspi rikunchej Tata Dios Josejpa ayllunta yanapasharqa mana yarqhayta muchunankupaj. Nawpaj wataspi Jose carcelpi kashajtenqa, mana pay yacharqachu imaraykuchus chaykama Dios payta pusasqanta, chaywampis Diospi jap'ikuspapuni kawsakurqa. Kaypi rikunchej Joseqa tukuy sonqo Diospi jap'ikusqanrayku kuisqalla kawsakusharqa. Chay jina sumajta Diospi jap'ikuspa tukuytis kawsayta munasunman, ama iskayrayaspa llawchhuyanapaj, wakinqa pisi llakiysitus jamujtinkama urmanayanchej, ichari?

Kunan rikuna Joseta, sumaj wasipi tiykushan, tukuy runataj payta mask'ashanku trigota rantikunapaj imaraykuchus chay wataspi mana poqorqachu. Tukuynejpi yarqhay llakichishan runata. Ashkha runa Egiptoman jamushanku, chaykunamanta rikuspa Jacobpa wawasninpis jamunku trigota rantikunapaj paykunapajpis. Rikusun 42 t'aqapi imaynatachus chunka wawqesnin Joseman jamunku, manataj rejserpankuchu;

imaraykutaj Jacob mana sullk'a wawanta kachamorqachu? Benjaminta, sullk'a wawanta mana kacharqachu, manchikuspa; Joseta chinkachisqanta yuyarispachá, astawan manchikurqa. Chunka wawasnin Egiptoman chayanku ashkha runa chawpipi, Josetaj paykunata rejserpan, sonqon phinkirin chunka wawqesninta rikuspa. Paykunaqa mana wawqen Joseta rejserpankuchu, ichapis wañusqanta yuyarqanku chay chhika wataspeqa, manaña jayk'ajpis rikuyta yuyarqankuñachu. Joserí Diospi jap'ikuspapuni suyarqa ayllunmanta yachayta munaspa .

Chantá yuyarina Joseqa chujchanta k'utuchikusqa, uj jinaman tukusqa. Josej watasninta yupaspa repararina, Joseqa 17 watasniyoj karqa wawqesnín vendeykushajtinku. Kunanqa 39 watasniyojña, jinaqa 22 watasta mana

rikunakurqankuchu, tukuypis uj jinaman kutipunchej kay chhika wataspeqa, ichari? Joseqa chay Egipcio runakuna jinaña karqa, jatumpaj qhawasqataj. Rikuna kunanqa 1 chijllayta, 42 t'aqa, Genesis qhelqamanta:

Jacobqa Egiptopi trigo rantinapaj kasqanta yachaytawan, churisninta nerqa: Imatataj kaypi ruwashankichej uyaykichejta qhawanakuspari? (Gen.42:1)

Jacob wawasninwan mikhunata pisichikusharqanku, llakiywantaj watunakusharqanku imatataj mikhusunchej nispa. Rikuna 2 chijllaypi nisqanta:

Willawanku Egiptopi trigo rantinkunapaj kasqanta. (Gen.42:2a)

Kaypi rikushanchej uyariytawan chayta ruwan pacha. Wakenqa sumaj willanasta uyarispapis mana kuyurinkuchu, imaynatataj juchasniyta llimphuchasaj nispa pachampi qhepakunku. Jacobqa uyariytawan kamacherqa, 2 chijllaypi rikuna:

Jaquymanta trigota rantimuychej mikhunanchejpaj, ama yarqhaywan wañunanchejpaj, nispa. (Gen.42:2b)

Jacob uyarisqa Egiptopi trigo kasqanta, chayrayku wawasninta kamachin rinankupaj. Ajinata wiñay kawsaytapis jap'ina, Diospa palabranta uyariytawan Jesucristopi jap'ikuna, Diosman k'umuykuna chay rato pacha, ama imatapis suyanachu. Pablopis jinata nerqa: *Señor Jesuspi crey, qantaj salvasqa kanki, familiaykiwan ima...(Hech.16:31)* Sumaj willanasta uyariytawan, kasukuna. Ajinata Jacob ruwarqa, uyariytawan kamacherqa wawasninta, mikhunata mask'achimorqa, ama yarqhaymanta wañunankupaj. Ajinallatataj juchasapa reparakuspaqa, Jesuspi jap'ikuna pacha, ajinamanta wiñay kawsayman yaykupunchej. Kunan rikuna 3,4 chijllaykunapi, imatachus Jacobpa wawasnin ruwasqankuta:

Chanta Josejpa chunka wawqesnin Egiptoman rerqanku trigota rantikoj. Jacobqa mana munarqahcu Josejpa sullk'a Benjamin rinanta, imaraykuchus pay yuyarqa imapis payman kananta. (Gen.42:3,4)

Jacob mana munasqachu sullk'a wawan Benjamin rinanta, imaraykuchus machituña kaspera payta munakurqa astawan, manchikurqa chay jina karuta purisqankupi imapis kananta. Joseta munakullarqataj, jinallamanta chinkajtin llakiywan anchata waqarqa. Chayrayku Benajminta mana kachariyta munarqachu, chunka wawasnillanta kacharqa. Kunan rikuna 5,6 chijllaykunata:

Israelpa churisnenqa rerqanku, wajkuna risharqanku, chaykunawan, imaraykuchus tukuynin Canaan jallp'apipis manapauni mikhuna karqachu. Chaypacha Joseqa Egiptopi kamachishaspa, trigota tukuynejmanta

jamojkunaman vendesharqa. Wawqesnintaj chayaytawan, ñawpaqempi k'umuykorqanku, pampaman umankuta chayachinankukama. (Gen.42:5,6)

Jose suyasharqa ayllunmanta imallatapis yachayta, chayrayku tukuy runasta qhawasharqa, tukuynejmanta runaqa chamusharqa yarqhaywan llakisqas. Jinallaman rikun chunka runas sayk'usqa chamushajta, payman k'umuykujtinku rejserparin, sonqon phinkirin. Ari munasqa wawqemasi Kunan yuyarina uj kuti Jose mosqhokusqanta, trigo umas paypa umanman k'umuykusqankuta. Kaypi kunan chunka wawqesnín paypa ñawpaqenman pampakama k'umuykunku. Kayta rikuspa Joseqa Diosta jatuncharqa, imaraykuchus kunan yachanqa imachus ayllunmanta kasqanta, tatanmanta ima. Kunan uyarina may t'ukuna imasta Josejpa kawsaynimpi, ñawirina 42 t'aqapi, 7 chijllaypi:

Josetaj paykunata rikuytawan, rejserqapacha wawqesnín kasqankuta, paytaj manapis rejsishanmanchu jina karqa. Paykunata taporqa manchay phiñasqa: (Gen.42:7a)

Joseqa yachayta munarqa imaynachus tatan kasqanta, chayrayku paykunata waturin sumajtapuni manaraj paykunaman rejsichikushaspa. Kunan rikuna astawan parlasqanta, 7-13 chijllaykunapi:

Maymanta qankuna jamunkichej? Nispa. Paykunataj nerqanku: Trigota rantikoj jamuyku Canaanmanta, nispa. Joseqa rejserqa wawqesninta, paykunatajri manapuni payta reserqankuchu. Chaymantataj Joseqa yuyarikorqa paykunamanta mosqokusqasninta. Paykunamantaj nerqa: Qankunaqa imayna rijch'ajchus kay nacion kasqanta qhawarajlla jamunkichej, nispa. Paykunataj nerqanku: Manapuni, wiraqochiy. Noqayku kamachisniykeqa trigota rantikojlla jamuyku. Tukuyniyku kayku uj runaj wawasnillan. Noqaykoqa mana ima sajrata ruwayta yachaykuchu. Manapuni jayk'ajpis qhawaraspa puriyta yachaykuchu, nispa. Josetaj nerqa: Ajá, manapuni, manapuni. Qankunaqa imayna rijch'ajchus kay nacion kasqanta qhawaraj jamunkichej, nispa. Paykuna kuticherqanku: Kamachisniykeqa kayku chunka iskayniyoj wawqes, uj tatayojlla, jamushaykutaj Canaanmanta. Sullk'a kaj wawqeyku tataykuwan qhepakun, ujnín kajtaj chinkapun, mana rikhurinchu, nispa. (Gen.42:7a-13)

Munasqa uyarej wawqemasi, Joseqa sonqompi kharkatishan, unaymanta wawqesninta rikushan, chayrayku yachayta munashan imaynatachus tiyakusqankuta, imatachus paymanta parlasqankuta. Paykuna ninku: *ujnín kajtaj*

chinkapun, nispalla. Joseqa paykunata astawan ñit'iykun sonqonkuta yachayta munaspa. Kunan ñawirina 14,15 chijllaykunata, Genesis qhelqapi, 42 t'aqapi:

Joseqa ujtawan nillaraqataj: Chayta niniña. Qankunaqa qhawarajpuni kankichej. Kunanqa kaywan yachasaj á: Noqa jurani Faraonpa sutinrayku: Kaymanta mana llojsinkichejchu, chay sullk'a kaj wawqeykichejta chayachimunaykichejkama. (Gen.42:14,15)

Joseqa Benjamin ñañanmanta yachayta munashan, paylla kikin mamanmanta karqa, chay chunkaqa waj mamamantataj karqanku, chayrayku astawan payta rikuyta munarqa.

Ujnillaykichej rinkichej payta pusarimoj, wakinniykichejtaj kaypi presos qhepakunkichej. Chaypi yachakonqa cheqatapunichus parlankichej manachus, chayta. Manachus jina chayqa, qhawarajpuni kankichej. Jinamanta paykunata tukuyninkuta kinsa p'unchayta carcelman wisq'acherqa. Chay kinsa p'unchaymantataj nerqa: Noqaqa Diosta manchachikuni. Qankuna kayta ruwaychej, kacharipusqaykichejtaj. (Gen.42:16-18)

Ichapis Joseqa yuyarqa, Diospa sutinta oqharejtin, wawqesnin rejserparinkuman karqa, manataj mayqempis imata repararqankuchu. Rikunchej Joseqa Diosta jatunchanpuni imapipis, jinallatataj pimampis willarinpuni Diospa yanapayninmanta. Wawqesninqa llakisqalla t'ukusharqanku, imaraykuchus kay jinata paykunata tumpasqankumanta, wateqaj runas kasqankuta nispa. Jaqay p'unchaykunapi karqachá waj runaspis Diospa sutinta oqharejkuna; mana Isarel ayllumanta kajkunallachu. Imaynatachus Jose carcelpi kashaspa Diosllapi suyarqa, ajinatachá wawqesnintapis Diospi suyanankuta munarqa. Kunan ñawirina 19,20 chijllaykunata:

Sichus kankunna cheqan runas kankichej chayqa, ujnin wawqeykichejta carcelman saqeychej, wakintaj ripuychej, trigota apakuychej familiasniykichej mikhunankupaj. Jinaspataj, chay sullk'a wawqeykichejta pusamuwankichej; chaypi yachasaj sichus cheqata parlankichej manachus, chayta. Manachayqa wañuchisqa kankichej, nispa. Paykunataj kuticherqanku: Ajina kachun, nispa. (Gen.42.19,20)

Josejpa wawqesninqa machu runasña karqanku, wakenqa 50 watasniyojña. Mancharikurqanku kay jinata tumpaykusqankumanta, mana imata ruwayta atispa imatachá mañanqa kay jatun runa, chayta ruwanankupaj wakichikorqanku. Joseqa sullk'a ñañanta rikuyta munarqa, chayrayku paykunaman apamunankuta mañan,

ujnin wawqentataj qheparichin ama ch'awkiyanankupaj. Kunan ñawirina 21 chijllayta:

Chantá paykuna uqhu ninakusharqanku: Cheqamanta noqanchejqa wawqenchejta mana allintachu ruwarqanchej, juchallikorqanchej. Mana payta khuyakurqanchejchu, may jinata waqashajta rikushaspa. Chayrayku kunanqa noqanchejmanñataj kay llakiy chayamuwanchej, nispa. (Gen.42:21)

Joseqa parlashan Egipto parlaypi, waj runataj entiendechishan wawqesninman, Josetaj entiendeshan wawqesnin parlasqankuta, chaywampis waj runanejta paykunaman parlashan. Ajinaqa paykuna uqhupi parlaspa sonqonkuta kicharikunku, unay juchallikusqankuta reparakunku. Paykuna yuyanku, Tata Dios wanachishasqanta wawqen Joseta vendeykusqankumanta. Kunan ñawirina 22-24 chijllaykunata, Genesis qhelqamanta, 42 t'aqapi:

Chaymanta Ruben paykunaman nerqa: Chayrayku noqaqa nerqaykichej ama ima sajratapis Joseta ruwanachu, nispa, qankunatajri mana kasuwarqankichejchu. Kunanqa yachaychej á waqayninman chayanchej, wañuyninmantataj juchachasqa kanchej, nispa. Paykuna mana yacharqankuchu Jose parlasqankuta entiendesqanta, imaraykuchus Josejpa egipcio parlayta parlasqanta chaypi uj runaqa hebreo parlayman tijrarqa. (Gen.42:22,23)

Kaypi Joseqa uyarin wawqesninta pantayninkuta reparakusqankuta, Diosta manchikusqankutapis. Chay juchankuta reparakusqankuta yachaspataj sonqon nanarqa, munasharqa ujllataña paykunaman rejsichikuspa ojllaykuyta, manataj aterqarajchu, waj wasiman rispa waqarikorqa, chanta uyanta mayllakuytawan kutimorqa. Munarqa ñañan Benjaminta rikuyta, chayrayku ujtawan yachanampaj wawqesninman kamacherqa ujnin qhepakunanta. Simeon qhepakunanjaj wakichikun, kutimuspa Benjaminta pusamunankukama. Kunan ñawirina 25 chijllayta:

Chantá kamachisninman kamacherqa costalesninkuman trigota junt'arachipunankuta, qolqe pagasqankutataj sapa ujsa costalesnillankumantaj churaykuspa siraykunankuta. Nerqataj qoqawistapis churapunankuta ñampi mikhunankupaj. Ajinata ruwarqanku paykunapaj. (Gen.42:25)

Jose mana tatampa qolqenta jap'iyta munarqachu, chayrayku kamacherqa costalesninman churapunanta, yacharqa paykuna pisichikushasqankuta. Kunan rikuna 26-28 chijllaykunata:

Chaymanta paykunaqa riporqanku, burrosninkuman trigota chajnariykukuspa. Chay ch'isi uj cheqaman chayajtinku, ujnin kajqa costalninta phasqararqa burroman trigota qorinampaj, paytaj chaypi qolqenta tarikapusqa constalnimpa simimpi. Wawqesninmantaj nerqa: Qhawariychej, qolqeyta kutichipuwaspanku. Kayqa, kaypi kashan nispa. Tukuyninku chayta rikuspa, mayta mancharikorqanku, paykunapurataj ninakorqanku: Imatataj Dios ruwashawanchejri? Nispa. (Gen.42:26-28)

Josejpa wawqesnin wasinman ripushaspa taripanku qolqeta costalesninkupi, chayraykutaj mancharikunku, Diospa phiñakuynin paykunaman chayasqanta yuyashanku. Pillapis qolqeta tarikuspaga kusikunman karqa, paykunari manchikushanku imaraykuchus juchasapa kasqankuta yachasqankurayku. Sichus qan riwaj tiendaman rantikoj chayqa, qolqeta pagaytawan wasiykiman ripuspataj ujllata rantisqaykita jallch'anapaj bolsaykimanta orqoshajtiyki, chaypitaj qolqeykita taripaspaqa, kusirikuwajchá, manachu? Chayta tukuyman kusiyan willawaj ichapis, ajinata qolqeta tarisqaykirayku.

Chay tukuywanpis Mana jinachu karqa kay Josej wawqesninwan, imaraykuchus paykunaqa mancha manchalla wasinkuman ripusharqanku, uj wawqenta qhepachisqa chay Egiptopi sajra tukusqa kamachej, imaraykuchus wateqaj risqankuta tumpaykuspa. Chantapis sullk'a wawqenta Egiptoman pusananku tiyan, mana chayqa, manaña trigota paykunaman vendenqachu. Kay tukuy llakiykunawan ripullankupuni wasinkuman, mana yachaspa imaynatachus tatankuman willanankuta kay tukuy imamanta. Kunan ñawirina 29 chijllayta, kay 42 t'aqa, Genesis qhelqamanta:

Canaan jallp'aman chayaspa, tatanku Jacobman willarqanku imachus paykunawan kasqanta chay risqankupi. (Gen.42:29)

Manaña chunkachu chayanku tatankuman, simeon Egiptopi qhepakorqa Benjaminta pusanankukama, chaykunamanta llakisqalla tatankuman willanku. Manchikusharqankutaj ichapis Egiptomanta paykunata mask'achej kachamusqanta jina wasanku raras ras nisharqa, qolqe suwata tumpaspa. Ajinaqa mikhunata pisichikuspa llakikurqanku, chanta wawqempa waqayninman chayasqankuta yuyaspa, manchasqalla wasinkupi kakushanku. Kay t'ukunapaj jina kawsayta rikunallapuni ñawpajman risqanta 29-36 chijllaykunapi:

Canaan jallp'aman chayaspa, tatanku Jacobman willarqanku imachus paykunawan kasqanta chay risqankupi. Paykuna nerqanku: Egiptopi kamachej

wiraqocheqa may phiñasqa parlawayku, niwaykutaj llajtankuman qhawaraj risqaykuta. Noqaykutaj nerqayku allin runas kasqaykuta, nitaj ni jayk'aj qhawaraspa purisqaykuta. Willallarqaykutaj uj runaj wawasnillan chunka iskayniyoj kasqaykuta, uj wawqeyku manaña noqaykuwanchu kasqanta, sullk'a kaj wawqeykutaj qanwan Canaanpi qhepakusqanta. Jinata nejtiykutaj, niwarqayku: Ajá, kaypi yachasaj allin runas kasqaykichejta. Kayman saqeychej ujnin wawqeykichejta, qankunataj ripuychej, trigota apaspa familiasniykichej mikhunankupaj. Chantá pusamunwankichej sullk'a kaj wawqeykichejta. Ajinapi yachasaj qankuna cheqamanta sumaj allin runas kasqaykichejta, mana qhawarajkunachu kasqaykichejta. Chaymantataj kacharipusaj kay uj waqeykichejta, jinamanta kay llajtapi purinaykichejpaj, ama pipis ch'atasunaykichejpaj, nispa niwarqayku chay kamachejqqa. Chantá costalesninkumanta sapa uj trigota jich'ashaspa, Josejpa wawqesninqa qolqesninkuta tarikapurqanku wayaqetaspi watasqasta, trigomanta qorqanku, chay qolqesta sapa ujninku. Chay wayaqetasta qolqenkutawan rikukapuspataj, mancharerqanku, jinallataj tatankupis. Chaymanta Jacobqa paykunaman nerqa: Qankunaqa saqeshawankichej mana wawasniyojta. Joseqa manaña noqawanchejchu, Simeonpis manallataj kaypichu. Kunanqa Benjamintañatajchu qhechuwankichej? Kay tukuy imaqa contraypi, nispa. (Gen.42:29-36)

Tukuy willasqankuta uyarispa, Jacobqa astawan llakikun, wawasninta allimanta chinkarisqankumanta. Manaraj wawan Josejina Diosllapi suyayta yachanchu, allimanta wiñananraj tiyan. Pablojina Diospipuni jap'ikuyta yachanan tiyan, Romanosman 8:28 qhelqasqampi nerqa jina: Yachanchej, Diosta munakojkunataqa tukuy ima allinninkupaj yanapasqanta, pikunatachus Dios wajyarqa pay wakichisqanman jina, chaykunata. Filipensesman qhelqaspa 1:6 nillarqataj: Chayrayku kayta allinta yachani: Diosqa chay allin ruwayta qankunapi qallarera, payllataj tukuychanankama ruwallanqapuni Jesucristoj kutimuynin p'unchaykama. nin kunanqa astawan Rikuna kunanqa 37,38 chijllaykunata, kay Genesis qhelqa, 42 t'aqata tukushaspa:

Chaymantaqa Rubenñataj tatanta nerqa: Noqa cuentayoj kasaj Benajminniykimanta; noqa kutichimusqayki. Manachaus kutichimusqayki chayqa. iskaynin wawasniyta wañuchinki nispa. Jacobtajrí nerqa: Benjaminneyqa mana qankunawan renqachu. Wawqen Jose wañupun, kunantaj

payllaña qhepakun. Sichus ñanta rishajtiykichej imanakunman chayqa, qankuna juchayoj kawajchej kay machu kayniypi llakiywan wañunaypaj. (Gen.42:37,38)

Jacobqa ancha llakisqa kasharqa, churin Jose chinkasqanmanta yuyakusharqaraj, kunan Benjaminta pusay munajtinku mancharikun, mana kachariyta munanchu, llakiymanta wañupusaj nishan. Munasqan Raquelmanta kay iskay wawaslla karqa, unay watasta suyaspa paykuna nacekonankupaj. Jose chinkarisqanmanta pacha Benjaminta munakorqa anchatapuni, paywan wasipi tukuynejman purikoj. Chaykamaqa Simeon carcelpi, Egiptopi suyakushan, Jacobtaj mana Benjaminta kachariyta munanchu, may pachachus trigo tukukusqantawan yarqhaywan rinankukama.

Ajinata kay 42 t'aqa, Genesis qhelqamanta tukuchanchej. Kunan 43 t'aqapi rikusun Jacob ñak'aymanta Benjaminta kacharin Ruben mañasqanman jina. Egiptoman chayaspataj kamachejman parlapanku Benjaminta rikunampaj, manaña wateqajmanta tumpachikunankupaj. Josetaj manaraj rejsichikunchu, sonqompi ñak'aymanta waqayninta awantakuspa. Manachus chay jina jatun yarqhay kallamampuni karqa chayqa, ichapis Simeonta carcelpi saqerpankuman karqa, Jacob mana Benjaminta kachariy munasqanrayku. Kunan kay 43 t'aqapi astawan t'ukurisun tukuynin wawqesninku Josewan khuska kaspas, waj k'uchuman rispa rejsinakunku, purajmanta waqarikuspa ojllanakunku ima. May jatunta kusirikunku, Jose Benjaminwan ojllanakujtinku, chay jinata rikuspa manchayta sonqonchejta t'ikarichenqa. Munasqa qheshwamasij

Janaj pachapi Jesuswan ripujtinchaj ajinallatataj tukuy paypi jap'ikojkunaqa watejmantatinkunakusun, may jatun kusiywan ojllanakusun, wiñaypajtaj Dioswan kusiy samaypi tiyakusun. Chayrayku kunan pacha wakichikuna chay wiñay kawsaypi tiyakunapaj, Diosman k'umuykuna Jesucristoj sutimpi. Tukuy juchanchejmantapesachikuspa sonqo p'akisqa qayllaykuna dios tatanchejman, payqa suyawashanchej, jampuy wawitay nispa wajiakapuwashanchej, iskaynin brasosninta kicharispasuyawashanchis, payman chimpana kuriylla ama iskarayaspasnitaj qhepata qawarispas, Diosninchejqamayjina jatun munakuyninpeqa, marqarispajap'kakapuwasun sumajta ujllaykuwasun, sonqo qhallallayta jaywaykuwasun munasqa qheshwamasij,